

Het is eind 2001 wanneer Nies Medema en Douwe van den Berg na lang wachten hun adoptie dochter Lente in China mogen afhalen. Lente is dan inmiddels anderhalf jaar oud. In de daarop volgende jaren blijkt de hechting van Lente binnen het nieuwe gezin een moeizaam proces. Journaliste Nies Medema schreef een boek over haar persoonlijke ervaringen met adoptie, onder de titel *Chinese Aarde, Hoe Lente onze dochter werd*.

'Zo mooi hadden we ze zelf niet kunnen maken'

door Guido van Oss

Adoptie is in veel opzichten emotie. De gevoeligheden en emoties die adoptie oproepen, bevinden zich op zeer uiteenlopende vlakken. Bij het herkomstland is adoptie een beladen onderwerp, omdat China niet graag gezichtsverlies lijdt door het grote aantal kindjes, vooral meisjes, dat te vondeling wordt gelegd vanwege de eenkindpolitiek en armoede. Bij adoptieouders in wording zijn er emoties over het feit dat men zelf geen kinderen kan krijgen. De onvruchtbaarheid van een van beide partners stelt menige relatie danig op de proef. Ten slotte doen er zich problemen voor nadat het adoptiekind in het gezin is gearriveerd: hoe kan het kind zich hechten aan 'wildvreemde ouders' uit een ander land en een andere cultuur? Hoe moeten die ouders omgaan met het verleden van het kind en de vragen van het kind hierover, en hoe moeten ze op latere leeftijd van het kind omgaan met de eventuele behoeften aan rootsreizen naar het herkomstland China?

Niet gewend aan aandacht

In het boek dat Nies Medema over het adoptieproces en de eerste jaren van haar dochter Lente binnen haar gezin schreef, staat de hechting van Lente aan haar adoptieouders centraal. Medema: "Bij adoptiekinderen doen zich grote verschillen voor. Het ene kind gaat fluitend door het leven en hecht zich heel gemakkelijk. Bij Lente verliep de hechting moeilijk. We kregen Lente toen ze anderhalf was. Wanneer je beseft dat hechting al begint in de tijd dat het kindje nog in de baarmoeder is, heb je het over een achterstand van meer dan twee jaar. Die moet je als het ware inhalen." Het probleem binnen adoptiegezinnen kan volgens Medema zijn dat ouders en kind op andere golflengten zitten als het gaat om de behoeften aan aandacht. "Aan de ene kant heb je het kind dat, als het uit een tehuis komt, eraan gewend is zonder veel aandacht van anderen zelf te kunnen overleven. Aan de andere kant heb je welwillende ouders die hun adoptiekind alle

aandacht willen geven. Zoveel aandacht ineens is voor veel adoptiekinderen beangstigend. Ze hebben geleerd om emotioneel voor zichzelf te zorgen. Dit beschermingssysteem, wat hun lijfsbehoud is geweest in het kindertehuis, moeten ze bij hun nieuwe ouders laten vallen. Anders kun je niet iemand voor je laten zorgen; kun je niet iemands kind zijn. En dan, wie zegt jou dat die ouders niet morgen weg zijn? Hoe kun je erop vertrouwen dat deze ouders altijd voor je zullen blijven zorgen?"

De hechtingsproblemen van Lente uitten zich in allerlei vormen. Zo probeerde ze over allerlei zaken controle te houden. "Als we een keer vergeten om brood te kopen, vraagt ze dagen daarna nog of er wel brood in huis is." 's Nachts kwamen de ouders van Lente de eerste jaren na de adoptie nauwelijks tot rust. "In die tijd wilde Lente per se bij ons in bed liggen. Ze had vaak onrustige dromen, begon dan te trappen en werd veelal krijssend wakker." Douwe zorgde vaak voor Lente, maar zij had haar adoptievader nog niet echt geaccepteerd. "Voor een kind is het vaak al moeilijk genoeg om zich aan één persoon te hechten. Als dat eenmaal gelukt is, kan er pas een tweede of derde persoon bij. Opvallend was ook de volwassen manier waarop Lente met mij praatte. Dan maakte ze de grootste lol met haar zusje en wanneer ik haar dan bekeek, zei ze tegen mij ineens op een heel volwassen manier: 'Dat wist jij niet hè mamma, dat ik ook zo plezier kan maken.' Het is haast niet te geloven, hoe ze dan ineens zichzelf vanuit de ogen van een volwassene gaat beschouwen en zich zo ten opzichte van mij gaat verhouden. Zulke observaties zijn zeer zeldzaam bij zulke jonge kinderen."

Professionele hulp

Om de hechtingsproblemen met Lente te overwinnen hebben Nies en Douwe meermalen professionele hulp gezocht. Zo haalden ze een VIB-ster in huis. VIB betekent Video Interactie

'Lente wilde per se bij ons in bed liggen. Ze had vaak onrustige dromen, begon dan te trappen en werd krijssend wakker.'

Begeleiding. Bij VIB-sessies worden video-opnamen gemaakt van hoe de ouders met het kind omgaan. Op basis van een analyse van de videobeelden wordt bekeken wat er aan die omgang valt te verbeteren. "Vanuit de opnames bevestigde de VIB-ster ons in de manier waarop we met de opvoeding en hechting van Lente bezig waren. Het leverde verbeterpunten op, we leerden de gevoelens van Lente beter benoemen. Het was fijn om te horen dat we het goed deden, het helpt om bevestigd te worden bij wat je doet."

Toch hielp het Nies Medema niet genoeg. Een volgende belangrijke stap zette ze via haptonomie, een therapie waarmee men gevoelscontact leert te beleven. De behandelende haptonome hielp Medema haar onzekerheid te overwinnen. "Omdat Lente heel angstig was en steeds vreesde dat ik dood zou gaan, werd ik herinnerd aan haar eerste moeder die haar in de steek had gelaten. Dat maakte me erg onzeker over mijn eigen moederschap. Had ik wel het recht? Door de sessie bij de haptonome voelde ik me meer thuis in mijn

lichaam, in mijn rol als moeder en ik heb daar ook mijn kinderen 'in mij' gevoeld. Dat was een doorbraak."

In letterlijke zin bleef het dicht bij elkaar zijn echter een gevoelig punt bij Lente. Het kwam vaak tot enorme brulpartijen als een van de ouders Lente wilde vasthouden. Al ging het tussen Nies en Lente iets beter dan tussen Douwe en Lente. "Ze dulde het nauwelijks als het initiatief tot vasthouden van onze kant kwam. Ze verzette zich fel tegen nabijheid, maar kleefde tegelijkertijd tot in de wc aan me vast." Alle toestanden rondom het vasthouden leidden ruim een jaar geleden tot een bezoek aan een therapeut die gespecialiseerd is in het zogeheten liefdevol vasthouden. "Die vasthoudtherapie riep bij Lente extreem verzet op. Het lijkt alsof je je kind geweld aandoet, maar wat je doet, is haar verdriet aanraken. Daarna was ze heel ontspannen en open. Je doorstaat het samen met haar, daardoor voelt ze zich veilig en geborgen. Dan vertelde Lente bijvoorbeeld waarvoor ze bang was: 'Dat alles zou veranderen, dat wij opeens dood zouden zijn.' Alles kwam er pas uit op momenten dat je haar vasthoudt en beschermt, dat je fysiek zegt: 'Hier ben jij' en 'Hier ben ik' en 'Kom maar.'"

Indringende gesprekken

De zowat letterlijke dialogen tussen adoptiekind en -moeder zijn een belangrijke kracht van het boek dat journaliste Medema schreef. "Ik ben erin getraind vrijwel woordelijk verslag van iets te doen en schreef de indringende gesprekken die ik met Lente had meteen uit." Medema kan zich voorstel-

len dat een deel van de lezers het volwassen taalgebruik van Lente ongeloofwaardig vindt. “Maar ik heb haar die woorden niet in de mond gelegd. Lente verwoordt haar zorgen zoals zij dat doet. Het was beter geweest als ze die grote-mensenzorgen pas op latere leeftijd had. Van mij had ze best mogen wachten, maar het waren zulke grote zorgen dat ze ze niet voor zich kon houden. Wat dat betreft zie ik grote verschillen tussen Lente en haar jongere zusje, ook een Chinees adoptiekind. Die gaat vrij en blij door het leven. Lente had echter voortdurend extra zorg nodig. Het is ook de pech van het zijn van eerste kind binnen een gezin. Via het eerste kind moeten de ouders het leren. Het is dan extra moeilijk als je als kind zelf al een ingewikkelde geschiedenis achter de rug hebt.”

Een andere verklaring voor de verschillen die zich bij de hechtingsproblemen voordoen is volgens Medema te vinden in de wijze waarop in Chinese tehuizen met de kinderen is omgesprongen. “Dat kan van tehuis tot tehuis en zelfs van kind tot kind sterk verschillen. De signalen die we van verschillende adoptieouders oppikken over kinderen in het tehuis waar Lente ook is geweest geven helaas niet zo’n positief beeld.”

Medema is blij dat ze alles uit de kast haalde om een oplossing te vinden voor Lente’s problemen. “Al dat zoeken en kijken ‘wat zouden we nog meer voor Lente kunnen doen’, is niet voor niets geweest. Je bent met reden ongerust over je kind, en je ziet dat ze opknapt van wat je doet.”

Wonderkinderen

Door het grote publiek van een paar duizend lezers werd Medema’s boek uitermate positief ontvangen. Voor Medema leverde het schrijven van het boek nieuwe inzichten op. “Om mijn eigen problemen in een bredere context te plaatsen, heb ik me flink ingelezen. Door te lezen welke complexe hechtingsproblemen zich bij adoptie kunnen voordoen, kwam ik tot het inzicht dat de problemen tussen ons en Lente best meevallen.”

De publicatie en het succes van het boek hebben Medema sterk geraakt. “Vlak nadat het boek was uitgebracht, overviel me een grote onrust. Bij eerdere boeken die ik publiceerde heb ik dat gevoel nooit gehad. Maar ik heb ook nog nooit zo persoonlijk geschreven.” Lente heeft een eigen exemplaar van het boek. “Ze is er trots op dat mamma een boek over haar geschreven heeft. Niet al te heftige stukjes lees ik aan haar voor. De beschrijving van de dag dat we haar in China overhandigd kregen is favoriet. Natuurlijk is de kans aanwezig dat ik er ongenadig van langs krijg, zodra Lente het hele boek kan lezen.”

Alle adoptieproblemen vallen volgens Medema in het niet bij het geweldige geluk dat ze in haar nieuwe gezin met twee adoptiekinderen ervaart. “Om ons heen zeggen mensen ‘wat zien jullie er vrolijk en blij uit’ en dat zijn we ook. Het is een luxe als je je zorgen over je kinderen kunt maken! Ik zeg altijd maar: ‘Zo mooi hadden we ze zelf niet kunnen maken.’” Adoptiekinderen zijn in de ogen van Medema wonderkinderen. “Ze doen iets dat eigenlijk onvoorstelbaar is. Om te beginnen moeten ze van een tehuiscultuur naar een gezinscultuur omschakelen. Daarbij moeten ze zich ook nog eens vanuit een andere cultuur aan een westerse cultuur aanpassen. Het is een godswonder dat kinderen dat kunnen.”

Inmiddels gaat het goed tussen Lente en haar ouders. Medema: “Als ze eens een weekendje gaat logeren, staat ze nog wel drie keer op de voicemail. Maar ik kan nu denken ‘in elk gezin is er wel eens wat.’ De paniek is sterk verminderd. Lente wordt ’s nachts bijna nooit meer krijsend wakker. Natuurlijk is ze onrustiger dan anderen, daar zal altijd wel iets van blijven. Het krijgen van een zusje heeft haar enorm geholpen. Daardoor kan Lente nu meer kind zijn, heeft ze niet meer het gevoel alleen volwassene te moeten zijn met ons.” 友

Voor meer informatie raadpleeg:
www.chineseaarde.nl